

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1

VEDTAK

Klagesak nr.: 6/2017

Klager: [REDACTED]

Klagers prosessfullmektig: Advokat Bjørn Morten Brauti

Klagen gjelder: Krav om kompensasjon etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning

Beslutningsdato: 15. februar 2018

I behandlingen har deltatt: Anne Stine Eger Mollestad
Marianne Abeler
Claus Brynildsen
Edvin Værøy

Konklusjon: Klagen tas ikke til følge. Sakskostnader i anledning saken dekkes delvis.

1. Sammendrag av sakens faktiske sider

Klagen gjelder krav etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (kompensasjonsforskriften).

██████████, heretter kalt skadelidte, er født ██████████. Han tjenestegjorde i ██████████ i tidsrommet ██████████ til ██████████. Skadelidte tjenestegjorde som kokk.

Skadelidte har tidligere i vedtak fra SPK datert 20. august 2015 fått utbetalt kr 480 363 i billighetserstatning.

Skadelidte har vokst opp som eldst av tre søsken med mor og far i ██████████. Skadelidte beskriver at han alt i alt har hatt en grei barndom uten noe negativt. Skadelidte beskriver også skolegangen som grei, hvor han oppnådde karakterer litt over snittet. Etter ungdomsskolen tok han grunnkurs hotell og næringsmiddelfag i ██████████ til ██████████ før han fortsatte på VK1 kokkefag i ██████████ til ██████████. Han var kokkelærling under perioden som vernepliktig ved garnisonskøkkenet i ██████████ fra ██████████ og videre ett år frem til ██████████ da han fikk fagbrev som institusjonskokk.

Etter endt fagutdanning gikk han arbeidsledig en tid, inntil han arbeidet som kokk ved ██████████ i tre til fire måneder. Fra ██████████ ble han vervet til Forsvarets overkommando inntil han dro til ██████████. Av den innhentede dokumentasjonen fremgår det at skadelidte var frisk med hensyn til psykisk og fysisk helse i forkant av tjenesten.

Skadelidte har fortalt om hendelser under tjenesten som har vært av traumatiserende art. Skadelidte har blant annet fortalt om en episode, hvor han trodde leiren han oppholdt seg i ble bombet, men hvor det viste seg å være et jordskjelv. Han har videre fortalt om en episode hvor han ble sikket på med en pistol som gjorde ham skrekkslagen.

Etter tjenesten flyttet skadelidte inn hos sin far, hvor han i løpet av de etterfølgende to til tre årene isolerte seg stadig mer fra omverdenen. Han utviklet en likeglad holdning til alt. I denne perioden var han oppe om nettene, sov om dagen og han gikk betydelig opp i vekt.

Fra ██████████ til ██████████ arbeidet skadelidte 20 % i Posten. Deretter har skadelidte arbeidet i ██████████, inntil han ble uføretrygdet i ██████████. Skadelidtes arbeidsforhold ved ██████████ var preget av hyppige sykemeldingsperioder. Skadelidte lever fortsatt et isolert liv, hvor han mesteparten av tiden oppholder seg i egen bolig og tilbringer tiden med tv og internett.

I dag er skadelidte å regne som sykkelig overvektig. Det er på det rene at skadelidte har somatiske plager som i overveiende grad er et resultat av at han lider av sykkelig overvekt. Skadelidte har vært på uføretrygd siden ██████████, som ut i fra sakens dokumentasjon er innvilget som følge av skadelidtes somatiske helseplager.

Skadelidte har fremmet krav om kompensasjon etter den særskilte kompensasjonsordningen i etterkant av tjenesten. I forbindelse med kravet er det innhentet en erklæring datert 15. august 2016 fra psykiater Olaf Bakke. Erklæringen er avgitt i henhold til mandatet for den særskilte kompensasjonsordningen.

Psykiater Olaf Bakke har konkludert med at skadelidte har de psykiske diagnosene posttraumatisk belastningsslidelse (PTSD) og depressiv episode, moderat grad, uten melankolske trekk, kronisk forløp (med betydelig sosial angst, uttalt tendens til tvangshandlinger og sporadiske panikkanfall). Psykiater Bakke har videre konkludert med at det er mer enn 50 % sannsynlighet for at det foreligger årsakssammenheng mellom skadelidtes psykiske plager og FN-tjenesten. Skadelidtes medisinske invaliditet som følge av utenlandstjenesten er fastsatt til 40 % i henhold til Sosial- og Helsedepartementets invaliditetstabell.

SPK har i vedtak av 28. november 2016 gitt skadelidte avslag på krav om kompensasjon. Advokat Bjørn Morten Brauti har på vegne av skadelidte påklaget avslaget om særskilt kompensasjon.

SPK har ikke funnet grunn til å omgjøre sitt vedtak, og saken er derfor oversendt klagenemnda for behandling.

Skadelidte og hans advokat deltok under nemndsmøte. En representant fra SPK var også tilstede.

2. Klagenemndas vurdering

Retten på ytelse etter kompensasjonsforskriften forutsetter at man er påført en varig psykisk belastningsskade som følge av tjenestegjøring i internasjonal operasjon. Videre må den psykiske belastningsskaden ha medført varig ervervsmessig uførhet, jf. forskriften § 3 første ledd.

Utgangspunktet etter de alminnelige erstatningsrettslige regler er at det mest sannsynlige faktum skal legges til grunn. Det er den som krever erstatning som har bevisbyrden. Prinsippet kommer til uttrykk i forskriften § 3, som slår fast at det alminnelige krav til årsakssammenheng gjelder, og at det må være en sannsynlighetsovervekt for at tjenesten er årsak til den psykiske belastningsskaden. Det fremgår videre av forskriften § 3 at for å legge til grunn årsakssammenheng, må det fremlegges en spesialisterklæring utarbeidet etter mandat fastsatt av Forsvarsdepartementet.

Statens pensjonskasse har lagt til grunn at skadelidte har blitt påført en psykisk belastningsskade som følge av tjenesten i ████████, men finner ikke årsakssammenheng mellom hans psykiske plager og hans ervervsmessige uførhet. Etter Statens pensjonskasses vurdering ville skadelidte vært helt ervervsmessig ufør også dersom man tenker tjenesten borte, hvoretter årsaken til hans uførhet er en selvstendig virkende årsak uavhengig av tjenesten.

Skadelidte har på sin side anført at hans sykelige overvekt er sekundær til hans psykiske belastningsslidelse, idet den psykiske belastningsslidelsen medførte tvangsspising og inaktivitet. Han hadde en sårbarhet for overvekt forut for tjeneste, men det var den psykiske belastningsslidelsen som følge av tjenesten som var årsak til at overvekten utviklet seg. Det anføres at skadelidtes sykelige overvekt med etterfølgende somatiske plager henger uløselig sammen med hans psykiske belastningsslidelse og at han ville ha vært i arbeid om tjenesten tenkes borte.

I forbindelse med fremsettelse av krav var skadelidte sykkelig overvektig med omfattende somatiske plager. Det var disse plagene som dannet grunnlag for uførhetsvedtak i ████████. Hvordan skadelidtes psykiske helsetilstand var forut for uførevedtaket, er i liten grad dokumentert. Det foreligger ingen dokumenter om skadelidte i perioden fra rett etter tjenesten og frem til ████████. På bakgrunn av de massive plagene som skadelidte hevder å ha hatt i etterkant av tjenesten, både psykisk og somatisk, antar nemnda at det kan foreligge relevant dokumentasjon om disse plagene for denne perioden. Nemnda finner tross dette, ikke grunnlag for å hjemvise saken, i det det etter nemndas vurdering ikke er tilstrekkelig grunnlag for å kunne konkludere med at skadelidte er varig ervervsmessig ufør. I tiden fra krav om kompensasjon ble fremsatt og frem til behandlingen av saken for nemnda, har skadelidte gått betydelig ned i vekt. På denne bakgrunn finner ikke nemnda at kravet til *varig* ervervsmessig uførhet er tilstrekkelig sannsynliggjort. Hva som ligger i begrepet «varig ervervsmessig uførhet» vil bero på en konkret vurdering i det enkelte tilfellet. I et tolkningsnotat av 22. november 2010 til forskrift om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader fremgår følgende i pkt. 3.3:

«Kompensasjonsordningen forutsetter at skadelidte har pådratt seg en varig psykisk belastningsskade og at denne har gitt en varig ervervsmessig uførhet. Ut fra ordlyden og formålet med ordningen, må vilkårene være oppfylt på oppgjørstidspunktet. Det er således uførhetsgraden på oppgjørstidspunktet som legges til grunn. Dette innebærer at veteraner som kan vise til en tidligere langvarig uførhet, men som på oppgjørstidspunktet ikke innehar en ervervsmessig uførhetsgrad, ikke har krav på kompensasjon etter ordningen.»

Det kreves at ervervsevnen er varig nedsatt. I vurderingen av om ervervsevnen er varig må det sees hen til det som har skjedd etter at uførheten oppstod, og til det som kan ventes å skje i fremtiden. Sentralt i denne vurderingen er skadelidtes sannsynlige fremtidige ervervsevne. Det skal legges vekt på den psykiske skadens varighet, hvor lenge vedkommende har vært helt eller delvis arbeidsufør, hvilke tiltak som gjennom folketrygden er gjennomført og resultatet av slike tiltak. Det må også ses hen til spesialisten vurderinger av ervervsevnen.

Det må være sannsynlig at den psykiske belastningsskaden vil vedvare i forholdsvis lang tid fremover. Hvor langvarig tilstanden må være, kan imidlertid ikke angis i form av et eksakt antall år, men det kreves ikke at skaden er livsvarig. Om den ervervsmessige uførheten anses som varig beror på en skjønnsmessig helhetsvurdering i hver enkelt sak. NAVs vedtak om uførepensjon vil ikke være bindende for SPKs vurdering av om varighetsvilkåret er oppfylt».

Det fremgår av de fremlagte dokumentene i saken at skadelidte har slitt med sykelig overvekt, både i forkant og etterkant av tjenesten ██████████. Sykelig overvekt er ikke i seg selv en psykisk belastningsskade, men det anføres at hans alvorlige problemer med overvekt er nært knyttet sammen med de psykiske plagene. Nemnda viser her blant annet til erklæringen datert 15. august 2016 fra psykiater Olaf Bakke. Videre har hans vektproblemer også gitt skadelidte flere somatiske plager i form av leddsmerter og alvorlig søvnapne.

I møte med nemnda fortalte skadelidte selv at han etter avgjørelsen i SPK har begynt å trene, hovedsakelig i form av svømming. Hans problemer med overvekt er derfor i endring, og gjennom treningen har han vist klare tegn på vektnedgang. Skadelidtes vektproblemer med sekundære somatiske plager, har hatt betydelig innvirkning på skadelidtes ervervsevne og var årsak til at han ble erklært ufør i 2013. Skadelidte er ung og har presumptivt mange yrkesaktive år foran seg. Når hans helsesituasjon nå er i endring, vil det også kunne påvirke hans fremtidige ervervsevne. Med bakgrunn i den positive utvikling som har funnet sted med hensyn til skadelidtes helbred, er det derfor etter nemndas vurdering ikke tilstrekkelig grunnlag for å kunne konkludere med noen *varig* ervervsmessig uførhet nå, selv om det med bakgrunn i Bakkens spesialisterklæring synes å være sannsynlighetsovervekt for at skadelidte også har en selvstendig psykisk belastningsslidelse. I hvilken grad denne vil medføre varig ervervsmessig uførhet om skadelidte gjenvinner ervervsevnen etter vekttapet, er det ikke tilstrekkelig grunnlag for å kunne ta stilling til nå. Etter nemndas vurdering foreligger det usikkerhet knyttet til hvilken konsekvens en eventuell vektnedgang vil få for skadelidtes psykiske plager og ervervsevne fremover, idet overvekten og følgeplagene av denne har vært en sentral del av de vurderingene som er gjort med hensyn til både de psykiske plagene og hans ervervsevne tidligere. Det er på denne bakgrunn ikke tilstrekkelig grunnlag for på det nåværende tidspunkt å konkludere med at skadelidtes ervervsevne er helt eller delvis *varig* nedsatt. På denne bakgrunn er det heller ikke påkrevet å gå mer detaljert inn i partenes anførsler om faktisk og rettslig årsakssammenheng mellom skadelidtes overvekt og tjenesten.

Klagen tas etter dette ikke til følge.

For klageomgangen er det fremsatt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand stort kr. 72 437,5 inkl. mva. Kravet gjelder en tidsbruk på 27 timer og 30 minutter. I henhold til forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda § 13, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning klageomgangen. Etter nemndas syn er kravet høyt sammenlignet med andre saker etter ordningen. Etter en skjønnsmessig vurdering dekkes kr. 62 437,5 av det totale kravet.

Advokat Brauti har også lagt frem en reiseregning for oppmøte i klagenemnda med kr. 4404,-. Reiseregningen for advokaten dekkes i sin helhet.

3. Konklusjon

Klagen tas ikke til følge.

Vedrørende saksomkostninger for klageomgangen skal SPK utbetale kr. 62 437,5 inkl. mva.
Reiseregning for advokat Brauti dekkes med kr. 4404,-.

Vedtaket er enstemmig.

Oslo, 16. mai 2018

Anne Stine Eger Mollestad
Leder av klagenemnda